

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/92/2021
Identifikačné číslo spisu:	8116215066
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8116215066.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Viery Petrikovej, v spore žalobcu Y. M., bývajúceho v V., zastúpeného splnomocnencom KAIFER advokátska kancelária s. r. o., so sídlom v Košiciach, Fibichova 11, IČO: 36 861 561, proti žalovanej Obci Lemešany, so sídlom v Lemešanoch 186, IČO: 00 327 344, právne zastúpenej splnomocnencom PALŠA a PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o., so sídlom v Prešove, Masarykova 13, IČO: 36 492 086, o zaplatenie 5.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 24C/144/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Co/123/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 10. júla 2019 č. k. 24C/144/2016-251 výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od 21. júla 2016 do zaplatenia a výrokom II. priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia súd uviedol, že žalobca sa žalobou doručanou súdu 25. júla 2016 domáhal, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť mu sumu 5.000 eur s prísl. z dôvodu, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti parc. č. 450/4 v katastrálnom území N. o výmere 1000 m², ktorú žalovaná bez právneho dôvodu užíva ako športový areál. Peňažné plnenie vo výške 5.000 eur predstavuje súčin rozsahu výmery nehnuteľnosti žalobcu 1000 m² a sumy 2,5 eur ročne za 1 m² za obdobie od 26. júla 2014 do 25. júla 2016. Žalovaná sa voči žalobe bránila tvrdením, že nehnuteľnosť užíva na základe vecného bremena, ktoré vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z. z.

1.2. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu, že právna predchodkyňa žalobcu - E. M., uzatvorila ako prenajímateľ so žalovanou ako nájomcom 19. októbra 2004 nájomnú zmluvu, predmetom ktorej bol nájom pozemku vyznačeného na kópii katastrálnej mapy, záp. č. 415 zo 17.09.2001 ako parcela č. 223/4 k. ú. N. o výmere 4466 m², zapísaného na LV č. XXXX ako orná pôda. Zmluva bola

uzatvorená na dobu neurčitú s výpovednou lehotou 6 mesiacov a zahŕňala nájom od 01.01.1992. Ročné nájomné bolo dohodnuté vo výške 1 Sk za 1 m² ročne, teda 4.466 Sk za kalendárny rok nájmu. V zmluve bolo uvedené, že pozemok je súčasťou športového areálu - ihriska, vybudovaného v minulosti, ktorý spravuje a obhospodaruje nájomca, pretože podľa § 11 ods. 1 písm. f/ zákona č. 222/1996 Z. z. sú zákonné prekážky na vydanie nehnuteľnosti. Listom z 28. mája 2009 právna predchodkyňa žalobcu vypovedala žalovanej predmetnú zmluvu o nájme pozemku č. 1/2004 a upozornila žalovanú, že jej neuhradila nájomné za rok 2007 a 2008. Nájomný vzťah medzi právnou a predchodkyňou žalobcu a žalovanou skončil 31.12.2009. Žalobca nadobudol pozemok od svojej matky E. M. na základe darovacej zmluvy v spojení s geometrickým plánom č. 13/2010. Listom z 12.07.2016 vyzval žalobca žalovanú na úhradu finančnej náhrady za užívanie nehnuteľnosti vo výške 5.000 eur (2,50 eur za 1 m² ročne) za obdobie od 26.07.2014 do júla 2016, do 7 dní od doručenia výzvy, žalovaná mu túto sumu neuhradila. Zásielka bola odoslaná 12.07.2016.

1.3. Súd prvej inštancie v rozhodnutí poukázal na právoplatný medzitýmny rozsudok okresného súdu z 19. februára 2015 č. k. 9C/195/2014-52, v ktorom bolo určené, že právo žalobcu na náhradu za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. N., zapísanej na LV č. XXX ako parcela č. 450/5 - ostatné plochy vo výmere 1000 m² žalovanou je dané. Rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/174/2015 z 29. októbra 2015. Vychádzajúc z gramatického výkladu § 4 odsek 1 zák. č. 66/2009 Z. z. uviedol, že zákonodarca viaže vznik zákonného vecného bremena na dve právne skutočnosti, a to nadobudnutie účinnosti tohto zákona a neexistenciu iného zmluvne dohodnutého práva medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku, pričom pre vznik zákonného vecného bremena vyžaduje kumulatívne splnenie oboch podmienok. Z časového hľadiska spája zákonodarca vznik zákonného vecného bremena výlučne s dňom účinnosti zákona (článok I. účinný 01.07.2009), nerozširuje možnosť vzniku zákonného vecného bremena aj na iný okamih, resp. inú právnu skutočnosť, než je deň nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle upraviť právne vzťahy tak, ako to interpretuje žalovaná, namiesto slovného spojenia „ku dňu účinnosti“, bol by použil spojenie „odo dňa účinnosti“, resp. „počas účinnosti“. Keďže právna predchodkyňa žalobcu a žalovaná mali ku dňu účinnosti zákona právny vzťah upravený nájomnou zmluvou, zákon č. 66/2009 Z. z. na predmetný právny spor nemožno použiť.

1.4. Žalovaná taktiež namietala premlčanie nároku žalobcu. Žalobca sa domáha vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 26.07.2014 do 25.07.2016, subjektívna lehota na uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia začala plynúť 26.7.2015, žaloba bola podaná 25.07.2016, argumentácia o premlčaní nároku žalobcu preto nie je dôvodná s poukazom na ustanovenie § 101 v spojení s § 107 Občianskeho zákonníka.

1.5. Pri stanovení výšky sumy bezdôvodného obohatenia súd vychádzal z listinných dôkazov smerujúcich ku konštruktívnemu vyriešeniu tohto sporu, a to najmä zo znaleckého posudku Ing. Igora Molitorisa. Tento posudok stanovil všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti na sumu 28.600 eur. V zmysle rozhodovacej praxe je adekvátna hodnota ročného nájomného vo výške 10 % z hodnoty nehnuteľnosti, čo je 2.860 eur ročne. Žalobca titulom bezdôvodného obohatenia požaduje od žalovanej sumu 2.500 eur ročne, teda sumu nižšiu než hodnotu ročného nájomného. Žalobca od takto vypočítanej sumy ročného nájomného odvodil sumu bezdôvodného obohatenia. Žalovaná v spore nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali inú sumu bezdôvodného obohatenia za obdobie od 26.07.2014 do 25.07.2016. Žalobca sa dôvodne domáha vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 2.500 eur ročne, teda 5.000 eur za obdobie od 26.07.2014 do 25.07.2016, preto súd jeho žalobe vyhovel a priznal mu požadovanú sumu, zohľadniac aj trhovú aspekt sporu. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol v spore plne úspešný, za neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie nároku na náhradu trov konania sporovým stranám, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP tak, že vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol v spore plne úspešný, za neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie nároku na náhradu trov konania sporovým stranám, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Co/123/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovanej obci treba v súlade s osobitnou právnou úpravou v

spornom období uznať právo užívať sporný pozemok z titulu vecného bremena, no za náhradu podľa trhových podmienok (obdobne rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/32/2019 z 21. mája 2019). Odvolací súd v bode 40. odôvodnenia citoval z predmetného rozhodnutia z 21. mája 2019 : „Spomínaný zákon č. 66/2009 Z. z. upravil vznik vecného bremena ako dočasné opatrenie aj k takto zaberaným pozemkom (športový areál), no len za stavu, že niet iného práva na užívanie pozemku (§ 4)“. Nemali by byť pochybnosti o tom, že na predmetný právny vzťah (športový areál, futbalové ihrisko) dopadá zákon č. 66/2009 Z. z. Jeho primárnym zmyslom a cieľom nebolo zriadiť zákonné vecné bremená, ale raz a navždy definitívne usporiadať vlastnícke vzťahy; okrem iného aj k pozemkom, na ktorých sú umiestnené športové areály, aby tak právny stav nahradil protiprávny stav vzniknutý užívaním cudzieho pozemku bez právneho dôvodu (náhradné pozemky alebo vyrovnanie v konaní o pozemkových úpravách; § 2 cit. „ak sa neuplatní postup podľa ods. 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu. Ochrana v podobe zákonného vecného bremena zákonodarca upravil len ako dočasnú zákonnú reguláciu, a to len pre prípad, že niet na strane vlastníka stavby iného práva. Zákonodarca teda evidentne nemienil vstupovať do vzťahov, v ktorých sa napr. „našla dohoda“ pri užívaní cudzieho pozemku (arg. slová „ak nemá vlastník stavby ... iné právo ...; § 4 ods. 1“). Predmetný pozemok, (rovnako ako v tejto právnej veci vedenej na OS Prešov pod sp. zn. 24C/144/2016) je na trávinatej časti futbalového ihriska a len z minimálnej časti zastavaný stavbou. Logickým výkladom treba za športový areál na účely § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. považovať tak pozemok žalobkyne, ktorý je bezprostredne zastavaný stavbou, ako aj časť pozemku, na ktorej je trávnatá časť ihriska. K areálu prirodzene patrí ihrisko a rovnako aj so športom súvisiace stavby, či rôzne zariadenia (porovnaj rozsudok Okresného súdu Prešov z 19.02.2015 č. k. 9C/195/2014-52). Na obdobie, za ktoré žalobkyňa (v tejto veci žalobca) uplatňuje náhradu (od 01.07.2011 do 30.06.2014), (v tejto veci od 26.07.2014 do 25.07.2016) žiadne zmluvné právo zo zmluvy nedopadá, a preto tento priestor neistoty vyplňa zákonné vecné bremeno (ak nemá vlastník stavby ... dohodnuté iné právo, vzniká právo zodpovedajúce vecnému bremenu ...).

2.2. Odvolací súd je toho názoru, že niet dôvodu zakladať vecné bremeno ex lege, ak existuje zmluva a contrario tam, kde zmluvy niet, tam vzniká riziko neistoty a ako riešenie zákonodarca upravil vecné bremeno. Navyše aj samotný gramatický výklad tomuto názoru neodporuje. Slová zákona „ku dňu účinnosti“ len indikujú favorizovanie zmluvného vzťahu a samozrejme, že nie zmluvného vzťahu z obdobia „ďaleko“ pred nadobudnutím účinnosti zákona, ale zmluvného vzťahu existujúceho v deň (... ku dňu ...) účinnosti zákona. Správne postupoval súd prvej inštancie, keď žalobkyni priznal náhradu za zaberaný pozemok. Rovnako správne postupoval, keď priznal rovnakú ochranu celému pozemku, ktorý je súčasťou športového areálu, nemali by byť pochybnosti, že predchodkyňa žalobkyne uzavrela nájomnú zmluvu, a že ju aj ako celok v kontinuite s vôľou žalobkyne aj čo do plochy 920 m² (v tejto veci 1000 m²) vypovedala. Zo strany obce v podstate existovala akceptácia tohto postupu s návrhmi na riešenia. Náhrada 1,50 eur za m² je aj podľa odvolacieho súdu s poukazom na znalecké závery o trhovej cene nehnuteľností a čiastku nižšiu ako je desatina ceny predmetného pozemku, ako primeraná. Žalobkyni zo zodpovednostného vzťahu tak spravodlivo prislúcha náhrada 4.698 eur (pozemok 1566 m² x 1,50 x 2 roky = 4.698 eur). Po odpočítaní už priznanej náhrady 1.938 eur tak prislúcha žalobkyni náhrada 2.760 eur. Odvolací súd sa stotožňuje aj s príslušenstvom, ktorému zodpovedá úrok z omeškania najmenej od 25.07.2004, kedy už ide o obdobie po výzve na plnenie.“

2.3. Odvolací súd ďalej vo svojom rozhodnutí uviedol, že ak súd prvej inštancie v tejto veci priznal žalobcovi náhradu zo zodpovednostného vzťahu bezdôvodného obohatenia, podľa názoru odvolacieho súdu a v súlade s citovanými argumentmi v obdobnej veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6Co/32/2019, ktoré odvolací súd v celom rozsahu preberá, postupoval správne. K ďalším odvolacím námietkam poznamenal, že ak súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vychádzal zo záverov znaleckého posudku Ing. Igora Molitorisa, ktorý konštatoval, že všeobecná hodnota nehnuteľností a stavieb je znaleckým odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny k 30.6.2015, pričom žalovaná nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali inú sumu bezdôvodného obohatenia v rozhodnom období, nemožno tomuto postupu nič vyčítať. S prihliadnutím na uvedené, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

2.4. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), v ktorom žiadala, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zmenil, prípadne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP odôvodnila argumentujúc tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Konkrétne namietala absenciu riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd nevysporiadal so všetkými jej odvolacími argumentami, pričom v bodoch 35. až 38. odôvodnenia uviedol, že dospel k záveru, že žalovanej treba uznať právo užívať sporný pozemok z titulu vecného bremena, no že odpoveď v podstate na všetky otázky kladené odvolateľom v podanom odvolaní dáva odvolací súd v konaní sp. zn. 6Co/32/2019 z 21. mája 2019, ktorý pre úplnosť citoval v odsekoch 40. až 52. odôvodnenia rozsudku. Odvolací súd bez ďalšieho okrem iného prevzal odôvodnenie iného rozsudku aj vo vzťahu k výške uplatnenej náhrady 1,50 eur za m² (odsek 50 odôvodnenia rozhodnutia) aj keď žalobca v tomto konaní, ktoré na základe odvolania podrobil odvolací súd odvolaciemu prieskumu, uplatnil nárok 2,50 eur za 1 m² a v iných častiach odôvodnenia rozsudku sa už týmto aj napriek dôvodom odvolania ani nezaoberal. Za zaoberanie sa nemožno považovať odsek 54. rozsudku.

3.2. V rámci namietania nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaná v podstate zopakovala svoju odvoláciu argumentáciu a polemizovala s jednotlivými citáciami uvedenými v odôvodnení napadnutého odvolacieho rozhodnutia a v reakcii na ne vyvodzovala inú/odlišnú skutkovú a právnu súvislosť, na základe ktorej tvrdila, že odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vidí vo vzťahu k posúdeniu uplatňovanej náhrady za užívanie nehnuteľnosti vo vzťahu k Občianskemu zákonníku v spojení so zákonom č. 66/2009 Z. z. V ďalšom žalovaná (zhodne s odvolacou argumentáciou) podáva vlastný výklad zákona č. 66/2009 Z. z., ktorý upravuje usporiadanie dovtedy neusporiadaných vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami, a primerane i k pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, okrem pozemkov vo vlastníctve cirkví, športový areál alebo verejná zeleň, ktoré boli delimitované na obce a vyššie územné celky v rámci reformy verejnej správy, konkrétne sa zamerala na § 4 cit. zákona, ktorý podľa dovolateľky spája vznik zákonného vecného bremena, pričom nesúhlasí, že by vznik vecného bremena mal byť spájaný výlučne len s jediným okamihom, a to dňom účinnosti zákona. Podľa jej názoru bolo potrebné pri právnom posúdení veci o žalobou uplatnenom nároku vychádzať predovšetkým z Občianskeho zákonníka a z tam uvedenej koncepcie práv k cudzím veciam a vecných práv, či vecných bremien. Zákonné vecné bremeno síce vzniklo účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z., no vlastníka dotknutej nehnuteľnosti obmedzilo vo výkone vlastníckeho práva až dňom nasledujúcim po ukončení súkromnoprávneho vzťahu upraveného nájomnou zmluvou jej jednostranným vypovedaním zo strany prenajímateľa. Je pritom dôležité sa zamerať na skutočnosť, že dotknuté nehnuteľnosti užíva v rámci samosprávy na základe zákonom daného dôvodu a právneho titulu. Zákonodarca mal v danej právnej norme za cieľ ochrániť samosprávu, no súčasne dal prirodzene a logicky prednosť súkromnoprávnemu vzťahu, ak bol medzi dotknutým subjektom a samosprávou uzatvorený zmluvný vzťah (nájomná zmluva). Ak však zmluvný vzťah na základe jednostranného zmluvného právneho úkonu (nie nájomcu - samosprávy) bol ukončený výpoveďou dotknutého subjektu (prenajímateľom) a to ihneď po účinnosti zákona, ktorý dočasnú ochranu samospráve poskytol, neexistuje rozumný dôvod, aby samospráva nebola od tejto doby dočasne daným zákonom chránená. Je tak nevyhnutne potrebné pred konečným posúdením veci, zaoberať sa zmyslom danej právnej normy a nielen zákonom špeciálnym. Je toho názoru, že v takomto prípade je potrebné sa zaoberať a aplikovať aj tzv. generálny, či všeobecný zákon, a to základný civilný kódex - Občiansky zákonník a jeho ustanovenie § 128 ods. 1 a 2. Má za to, že zákonodarca sledoval podobný, či totožný cieľ, ako napr. v zákone č. 182/1993 Z. z. aj v zákone č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, ktorý sa týka aj problematiky, ktorú posudzuje a rozhoduje súd v tomto konaní. Aj s poukazom na zmysel právnej úpravy a cieľ sledovaný zákonodarcom pri konštituovaní práv zodpovedajúcich vecnému bremenu, teda tzv. zákonnému vecnému bremenu. Inou interpretáciou dotknutej právnej normy dôjde k priamemu popretiu zámeru zákonodarcu a popretiu zmyslu danej právnej úpravy zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, či

aplikácie právneho poriadku, akoby pred účinnosťou tohto zákona. Neakceptovanie takto uplatneného nároku nielen čo do výšky, teda nepriznanie požadovanej náhrady a zamietnutie žaloby žalobcu súdom, prichádza do úvahy aj z právneho dôvodu rozporu s dobrými mravmi, s čím sa už opakovane rozhodovacia súdna prax vypořádala, vrátane nedávneho rozhodnutia EŠLP zo dňa 02.07.2019.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu (replika) navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné, alternatívne zamietol ako nedôvodné. Má za to, že odvolací súd dospel k správne mu záveru, keď rozhodol tak ako je vo výrokovej časti rozsudku. Vyjadril nesúhlas s právnym názorom žalovanej, ohľadne výkladu ustanovenia § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. prezentovaného v dovolaní, keď má za to, že takto zriadené vecné bremeno by sa stalo trvalým a nie dočasným riešením, ktoré zákon prioritne predpokladá.

5. K replike žalobcu zaslala vyjadrenie žalovaná (duplika), v ktorom uviedla, že zotrváva na svojom dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26., 5 Cdo 57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady

voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

14. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. V konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

17. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namieta nedostatočnosť dôvodov odvolacieho rozhodnutia, keď je názoru, že odvolací súd sa dostatočne nevysporiadal s odvolacími námietkami žalovanej a len odkázal na iné rozhodnutie v obdobnej veci z 21. mája 2019 sp. zn. 6Co/32/2019.

18. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

18.1. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Oba sudy nižšej inštancie v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odvolací súd náležite zdôvodnil svoje potvrdzujúce rozhodnutie založené na právnom závere, poukazujúc na právoplatný medzitýmny rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté o danosti nároku, keď súčasne sa stotožnil so závermi súdu o jeho výške, ktorú výšku súd prvej inštancie ustálil podrobne vychádzajúc z odstránenia rozporov v záveroch znaleckých posudkov. Odvolací súd sa vyjadril k podstatnej odvolacej argumentácii žalovanej a nie je pravda, že len odkázal na iné rozhodnutie v obdobnej veci z 21. mája 2019 sp. zn. 6Co/32/2019. V bode 54. odôvodnenia vysvetľuje, že: „... ak súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vychádzal zo záveru znaleckého posudku znalca Ing. Igora Molitorisa, ktorý v závere znaleckého posudku uviedol, že všeobecná hodnota nehnuteľností a stavieb bola stanovená podľa vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku a je znaleckým odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu 30.06.2015, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď kupujúci aj predávajúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprimeranou pohnútkou“, pričom žalovaná, ako to konštatuje v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie, nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali inú sumu bezdôvodného obohatenia v rozhodnom období, nemožno tomuto postupu nič vyčítať“, čím sa nestotožnil s námietkou žalovanej, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam vo vzťahu k výške priznaného nároku.

18.2. V reakcii na dovolacie argumenty žalovanej dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalovaná preto neopodstatnene namieta, že jej odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

19. Vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalovanej ohľadne nesprávneho právneho posúdenia veci, nesprávnej právnej interpretácii právnych predpisov, či vyhodnotenia dokazovania, je potrebné si uvedomiť, že prípustnosť dovolania založená na základe § 420 písm. f/ CSP rieši konkrétnu procesnú

vodu v konaní, nakoľko dovolacím dôvodom v tomto prípade môže byť len namietanie tejto konkrétnej procesnej vady (§ 431 ods. 1 CSP). Namietanie nesprávneho právneho posúdenia sporu je možné uviesť ako dôvod dovolania len pri dovolaniach prípustných v zmysle § 421 CSP (§ 432 ods. 1 CSP). Ako vyplýva a j z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porovnaj R 24/2017 a sp. zn. 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

20. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Dôvodnosť jej dovolania podľa tohto ustanovenia preto nebola daná.

21. Žalovaná prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

21.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21.2. Ak dovolateľ odôvodňuje prípustnosť svojho dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018).

21.3. V rozhodovanej veci žalovaná pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dôsledne nepostupovala. V dovolaní vôbec nezadefinovala, nekonkretizovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, neuviedla, v čom nesprávnosť jej riešenia odvolacím súdom podľa jej názoru spočíva a ako mala byť táto otázka správne vyriešená, ani nešpecifikovala konkrétnymi judikátmi, stanoviskami či rozhodnutiami ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu (porovnaj R 71/2018), od ktorej sa mal podľa jej názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť, ale iba prebrala svoju odvolaciu argumentáciu a v nej obsiahnutý vlastný pohľad (v niečom i rozporný) zameraný predovšetkým na skutkový stav veci, z ktorého vyplýva, že ak by odvolací súd vyšiel zo skutkového stavu, ktorý ona považuje za správny, nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnomu posúdeniu, a to že by žalobe nevyhovelo. Dovolateľka ňou tvrdený odklon vyvodzovala iba z jedného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 49/2014, z ktorého vyplýva právna veta, podľa ktorej právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (01. septembra 1993). Z predmetného ustanovenia nevyplýva ďalšiemu vlastníkovi zaťaženého pozemku právo na náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckych práv, z čoho vyplýva, že na predmetnú právnu vec nedopadá. Takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia ale nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

22. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétnej a riadne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne

neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017, 9 Cdo 197/2020). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23. Najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalovanej nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum ani v časti dovolania žalovanej podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď v tejto časti je daný dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP v spojení s § 431 až § 435 CSP.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

25. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.